

برنامه و اساسنامه‌ی
حزب دموکرات کوردستان ایران

برنامه و اساسنامه‌ی حزب دموکرات کوردستان ایران

مصوبه‌ی کنگره‌ی ۱۷،

کنگره‌ی اتحاد دموکرات‌ها

(۱۵ و ۱۶ بهمن ۱۴۰۳ خورشیدی)

مقدمه

کوردستان در گستره‌ی جغرافیایی‌ای که منطقه‌ی خاورمیانه نامیده می‌شود، واقع شده است. به دلیل آنکه از لحاظ منابع طبیعی یک منطقه‌ی غنی به شمار می‌رود، محل ظهور چندین تمدن تاریخی و مذهبی گوناگون است و از نظر ملی و فرهنگی نیز منطقه‌ای بسیار متنوع است و درمیان ساختار متنوع ساکن این منطقه، کورد هم از تمدن دیرینه‌ای برخوردار می‌باشد. اما علی‌رغم یک مبارزه‌ی طولانی و خونین، چندین عامل مانع آن گشته‌اند که کورد بتواند به عنوان یک ملت از حاکمیت ملی خود برخوردار باشد، به ویژه در تاریخ معاصر می‌توان به این نکته اشاره کرد که پس از پایان جنگ جهانی اول و روند تشکیل دولت-ملت‌ها در خاورمیانه، عدم هشیاری کافی ملی کورد در اوایل قرن بیستم از سویی و دخالت‌های ناعادلانه‌ی ابرقدرت‌های وقت در امور منطقه‌ی ما از سوی دیگر، موجب محرومیت ملت کورد از برخورداری از یک دولت مستقل گشتند. چنین وضعیتی باعث شکل‌گیری مرزهای دولت-ملت‌های تازه تأسیس منطقه به سود چند ملت و بر اساس تقسیم دوباره‌ی کوردستان و انکار هویت ملی

کوردها و حق مشارکت این ملت در حاکمیت سیاسی گردید. همین ستمگری تاریخی نیز به سرآغاز دوران خونین و پرهزینه‌ی جدیدی در روند مبارزات آزادی‌خواهانه‌ی ملت کورد در راه تحقق حق تعیین سرنوشت تبدیل گردید و می‌توان به صراحت اذعان داشت که تاریخ مبارزاتی کورد یکی از خونین‌ترین و طولانی مدت‌ترین بخش‌های تاریخ مبارزاتی خلق‌های تحت ستم این جهان محسوب می‌گردد. هرچند در ایران نیز نقشه‌ی امحاء سیستماتیک هویت ملی کورد، بخش لاینفک پروژه‌ی تثبیت «دولت-ملت ایرانی» در پی به قدرت رسیدن رضا شاه پهلوی بود، اما کلیه‌ی این تلاش‌ها نتوانستند مانع پیشرفت روند طبیعی تکامل تاریخی هویت ملی کورد در کوردستان ایران گردند. ناسیونالیسم مدرن کورد در کوردستان ایران نیز که به شیوه‌ی برجسته‌ای از سویی محصول رشد جوانب گوناگون جامعه‌ی کوردستان و از سوی دیگر نتیجه‌ی مبارزات ملی قشر روشنفکر کورد بود، از طریق تأسیس «کومله‌ی ژ-ک» (جمعیت تجدید حیات کورد) در ۲۵ مرداد ۱۳۲۱ خورشیدی (۱۹۴۲ میلادی) شیوه‌ی سازمانی به خود گرفت. هویت «کومله‌ی ژ-ک» بر اساس ارتقاء سطح آگاهی ملی و آرمان آزادی کورد

در سرزمین کوردستان و تأسیس دولت ملی کوردها پی‌ریزی شده بود. «ژ-ک» پس از سه سال، به دلیل گسترش فضای فعالیت و در آستانه‌ی ایجاد زمینه برای تشکیل یک حکومت کوردی در شرق کوردستان که کلیه‌ی اقشار و طبقات آن دوران جامعه‌ی کوردستان را در صفوف خود گرد آورد، جای خود را به حزب دموکرات کوردستان داد. به این ترتیب حزب دموکرات کوردستان بر شاکله و تاریخ جمعیت ژ-ک، در روز ۲۵ مرداد سال ۱۳۲۴ خورشیدی مطابق با ۱۶ اوت ۱۹۴۵ میلادی، به رهبری پیشوا قاضی محمد تأسیس شد.

تأسیس حزب دموکرات کوردستان بر مبنای اصول «کومله‌ی ژ-ک» نقطه‌عطف مهمی در تاریخ ملت کورد و سرآغاز مرحله‌ی نوینی در مبارزه‌ی ملت‌مان به شمار می‌آید. تحت رهبری این حزب بود که ملت کورد برای نخستین بار در تاریخ نوین خود توانست در بخشی از کوردستان، جمهوری کوردستان را تشکیل دهد. جمهوری کوردستان برای نخستین بار قواره‌ی حاکمیت کوردها در شکلی مدرن و با محتوایی دموکراتیک را به منصف ظهور رساند. هرچند جمهوری کوردستان پس از یازده ماه حاکمیت دموکراتیک، به دلیل یورش حکومت پادشاهی آن دوران جوانمرگ

شد، اما تجربه‌ی دموکراتیک حاکمیت در جمهوری کردستان، برگ زرینی در تاریخ مبارزات سیاسی ملت کورد در راه تحقق حقوق ملی و دموکراتیک آن به شمار می‌آید. جوهر دموکراتیک حاکمیت در این جمهوری که اساسا بر اصل احترام به اراده‌ی مردم کردستان از سویی و تلاش در راستای همزیستی توأم با احترام متقابل با ملت‌های همسایه از سوی دیگر پی‌ریزی شده بود، نه تنها در سطح کردستان و ایران آن دوران، بلکه هم آن زمان و هم در حال حاضر در کل خاورمیانه رویداد مهمی به شمار می‌رود. هر چند پیشوا قاضی محمد و بخش دیگری از رهبران حزب و جمهوری به فرمان رژیم پادشاهی ایران به دار آویخته شدند، اما تجربه‌ی ملی و دموکراتیک و ترقی‌خواهانه‌ی جمهوری کردستان، کماکان چراغ راهنمای نسل‌های آینده‌ی جنبش آزادی‌خواهانه‌ی ملت کورد بوده و خواهد بود.

علی‌رغم آنکه فروپاشی جمهوری کردستان ضربه‌ی مهلکی بر پیکر حزب دموکرات کردستان بود، اما مبارزان این حزب طی مدت نسبتا کوتاهی خود را تجدید سازمان داده و مبارزه‌ی آزادی‌خواهانه‌ی ملی را از سر گرفتند.

حزب دموکرات کردستان طی مدت هشت دهه

حیات خویش برگ‌های زرین بسیاری را در تاریخ ملی کورد به ثبت رسانده است. پیروزی‌های بزرگ فراوانی کسب کرده و متحمل شکست و ناکامی نیز شده است. علاوه بر تأسیس جمهوری کوردستان که نقطه‌ی اوج پیروزی این حزب و به طور کلی جنبش آزادی‌خواهانه‌ی کورد به شمار می‌رود، این حزب جنبش شکوهمند سال‌های ۴۶-۱۳۴۷ را بر پا نموده، چند بار در رقابت‌های انتخاباتی خود را محک زده و هربار به موفقیت دست یافته است و سرانجام بیش از چهار دهه، مبارزه‌ی قهرمانانه‌ی را علیه دیکتاتوری و استبداد جمهوری اسلامی به پیش برده است.

این حزب در عین حال شاهد سرنگونی جمهوری کوردستان و شکست قیام مسلحانه‌ی سال‌های ۴۶-۴۷ بوده و چند بار در دوران رژیم پادشاهی و رژیم جمهوری اسلامی آماج یورش پلیس و نیروهای سرکوبگر قرار گرفته است و صدها و هزاران تن از مبارزانش به زندان افتاده‌اند که اکثر آنها متحمل احکام سنگین و حتی اعدام شده‌اند و این حکم علیه صدها تن از آنان به مورد اجرا درآمده است. بیش از پنج هزار تن از کادرها و اعضای حزب دموکرات کوردستان در این مبارزه‌ی قهرمانانه و

سرشار از افتخار به شهادت رسیده‌اند که ده‌ها تن از آنها در زمره‌ی کادر رهبری بودند که در صدر همه نام سه رهبر بلند پایه: پیشوا قاضی محمد، دکتر قاسملو و دکتر شرفکندی می‌درخشد. در فاصله‌ی زمانی میان انشقاق سال ۱۳۸۵ خورشیدی در صفوف حزب تا کنگره‌ی اتحاد دموکرات‌ها، در جریان مبارزه در راه تحقق حقوق خلق کورد در کردستان ایران و در سنگر مقابله علیه سیاست‌های خصمانه‌ی جمهوری اسلامی شمار چشمگیری از مبارزان هر دو طیف دموکرات در نتیجه‌ی توطئه‌ها و جنایات تروریستی رژیم جمهوری اسلامی ایران به شهادت رسیده و یا مجروح شده‌اند، ده‌ها بار قرارگاه‌ها و مراکز حزب از سوی نیروهای نظامی جمهوری اسلامی با سلاح‌های سنگینی چون توپخانه و موشک و هواپیمای جنگی هدف یورش قرار گرفته که سنگین‌ترین آنها حمله‌ی موشکی به مراکز و قرارگاه‌های دموکرات در روز ۱۷ شهریور ۱۳۹۷ و نیز پاییز ۱۴۰۱ خورشیدی بود که در این دو رویداد ۲۹ تن از کادرها، پیشمرگان و اعضای رهبری حزب به شهادت رسیده و ده‌ها نفر هم مجروح گشتند. علی‌رغم تمامی موانع موجود بر سر راه مبارزه، فعالین هر دو طیف دموکرات در این

مدت از تلاش و مبارزه در راه تأمین حقوق خلق کورد باز نایستادند و هرکدام به شیوه‌ی خود در شکل «مبارزه‌ی پیشمرگانه» و «راسان» در داخل شهرها و روستاهای کوردستان حضور فعالانه‌ای داشته‌اند. این تحرکات و اقدامات در این مرحله‌ی حساس توانسته‌اند روحیه و انرژی ویژه‌ای به جنبش کورد و به ویژه مبارزات توده‌ای ببخشند و امید تازه‌ای را به پیروزی در راه تحقق حقوق خلق کورد در قلب توده‌های مردم ایجاد نمایند.

حزب دموکرات کوردستان در طول تاریخ ده‌ها ساله‌ی خود، چند بار متحمل انشقاق و چندپارگی گشته و مبارزان این حزب به جای مبارزه در چارچوب یک حزب واحد، به دو دسته تقسیم شده‌اند و به طور جداگانه به فعالیت و مبارزه‌ی خود ادامه داده‌اند، اما بعد از مدتی وحدت صفوف خود را باز یافته‌اند. در اکثر این موارد، مبارزان دموکرات علی‌رغم اختلاف با یکدیگر و فعالیت مجزا، هم به مبارزه در راه حقوق ملت کورد و آرمان‌های دیرینه‌ی حزب دموکرات ادامه داده و هم از تاریخ و افتخارات حزب دموکرات حراست کرده‌اند. این انشقاقات علی‌رغم میل باطنی و تلخی‌هایی که با خود داشته‌اند، بخشی از تاریخ حزب دموکرات به شمار می‌آیند.

بر این اساس حال که حزب دموکرات کوردستان کنگره‌ی هفدهم و حزب دموکرات کوردستان ایران کنگره‌ی شانزدهم خود را برگزار کرده‌اند، در پی توافق هردو طرف، کنگره‌ی اتحاد دوباره‌ی دموکرات‌ها، کنگره‌ی هفدهم حزب دموکرات محسوب خواهد شد.

در پی آغاز پروژه‌ی نیم‌بند تکوین دولت-ملت در ایران، هیأت حاکمه چه در دوران پادشاهی و چه در دوران جمهوری اسلامی، هیچگاه حاضر نبوده گامی در راستای حل مسأله‌ی ملی کورد و دیگر ملیت‌های ساکن ایران بردارد. نگرش تمامیت‌خواهانه‌ی هیأت حاکمه و انکار کثیرالمله بودن ایران و مسأله‌ی ملی و مشروع کورد، عامل تداوم این معضل بوده است. مسأله‌ی کوردها در ایران نه تنها از سوی قدرت مرکزی، بلکه از جانب ناسیونالیسم ایرانی در خارج از حاکمیت رسمی و حتی از سوی بخشی از اپوزیسیون سراسری و روشنفکران ایرانی، به عنوان یک مسأله‌ی ملی دائماً مورد انکار قرار گرفته است. مشکل اینجاست که این دیدگاه به جای آنکه جوهر ملی مسأله‌ی کورد و حق این ملت در رقم زدن سرنوشت خویش را مبنا قرار دهد، می‌کوشد با بی‌توجهی به این واقعیت و گذشتن از کنار آن، در راستای حفظ

هژمونی هویت ملت حاکم عمل کند. چنانچه تابو تلقی کردن و مبنا قرار دادن تمامیت ارضی در ایران نیز چیزی نیست جز ابزاری در خدمت این تفکر غیردموکراتیک و شووینیستی.

به دلیل همین دیدگاه تمامیت‌خواهانه‌ی قشر حاکم است که حتی بحث دموکراسی نیز در رابطه با مسأله‌ی ملی در ایران تحریف می‌شود. جنبش کورد همواره عدم وجود دموکراسی را عامل لاینحل باقی‌ماندن مسأله‌ی کورد ارزیابی کرده است. تجارب گذشته نشان می‌دهد که ملت کورد از حل دموکراتیک مسأله‌ی خویش در کوردستان ایران استقبال می‌کند. اما متأسفانه به دلیل غیردموکراتیک بودن قدرت حاکم بر کوردستان، مطالبات صلح‌طلبانه‌ی ملت کورد، همواره با زبانی غیردموکراتیک و آمیخته با سرکوب پاسخ داده شده است. نیت صلح‌طلبانه و خواست این ملت مبنی بر استفاده از دیالوگ و گفتگو به منظور حل مسأله‌ی ملی کورد در کوردستان ایران، یا از سوی نمایندگان قدرت حاکم مردود شمرده شده یا به عنوان دامی برای حذف فیزیکی رهبران سیاسی و تضعیف جنبش کورد مورد استفاده قرار گرفته است.

تجارب و روند رویدادها مؤید آن هستند که پروژه‌ی

تکوین دولت-ملت ایرانی بر مبنای تمرکز قدرت در مرکز و انکار هویت ملت‌های ایران و تحمیل هویت یک ملت بر کلیه‌ی ملت‌های دیگر هیچگاه موفق نبوده است. مطرح بودن مسأله‌ی ملیت‌ها به عنوان مهمترین معضل سیاسی در ایران امروز، دلیل غیرقابل انکاری است بر اثبات این واقعیت. پافشاری بر روند ناسیونالیسم تمامیت‌خواه ایرانی نیز از همان ابتدا سترون بوده و چیزی نبوده جز تلاشی غیرمسئولانه در راستای تداوم یک تمرکزگرایی تاریخی و بر مبنای تیره‌ساختن هرچه بیشتر افق همزیستی داوطلبانه‌ی ملیت‌های ساکن ایران. بنا بر دیدگاه حزب دموکرات کوردستان، در پرتو نکات اشاره‌شده و با توجه به خواست دیرینه‌ی ملت کورد و روند سیاسی فعال کوردستان، مسأله‌ی ملی کورد تنها هنگامی کاملاً حل خواهد شد که سیر طبیعی خود را طی نموده و خواست‌های مورد نظر ملت کورد را مبنا قرار دهد. امکان همزیستی داوطلبانه‌ی ملیت‌های ایران نیز - علی‌رغم تاریخ مملو از ستم و فجایع گذشته - هنگامی فراهم خواهد شد که بدون هیچ پیش‌شرطی احترام به اراده‌ی سیاسی ملیت‌های ساکن ایران و از جمله ملت کورد در کوردستان ایران، سنگ بنای حل مسأله‌ی ملی در

ایران آینده قرار گیرد.

جوهر برنامه‌ی حزب دموکرات کوردستان بازتاب خواست ملی و دموکراتیک مردم کوردستان است. اعضاء و هواداران حزب باید این برنامه را به میان توده‌های مردم کوردستان برده و مفاد آن را برای مردم توضیح دهند. رفقای حزبی ضمن آنکه توضیح نقطه‌نظرات حزب پیرامون مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای توده‌های مردم را وظیفه‌ی خود می‌دانند، باید در راستای تحکیم هرچه بیشتر رابطه‌ی گسترده‌ی حزب و ملت و شکوفا ساختن بیش از پیش عرصه‌های دموکراتیک جنبش ملت‌مان، به گرمی از انتقادات، رهنمودها و پیشنهادات آنان استقبال کنند.

فصل اول

اهداف کلی

ماده‌ی نخست: آرمان‌ها و پرنسیپ‌های اساسی

۱- حزب دموکرات کردستان ایران، حزب توده‌های مردم کردستان ایران است و دوشادوش نیروهای ترقی‌خواه سراسر ایران در راه استقرار یک سیستم دموکراتیک فدرال در ایران و کسب حق تعیین سرنوشت خلق کورد در کردستان ایران مبارزه می‌کند.

۲- شعار استراتژیک حزب دموکرات کردستان ایران تحقق حقوق ملی خلق کورد در چارچوب یک ایران دموکراتیک فدرال است.

۳- حزب دموکرات کردستان اتحاد داوطلبانه و عادلانه‌ی ملت‌های ایران را سنگ بنای استقرار یک ایران دموکراتیک فدرال می‌داند.

۴- حزب دموکرات کردستان ایران در راه تحقق بخشیدن به یک جامعه‌ی آزاد و دموکراتیک، پلورالیست و عادلانه تلاش می‌کند.

۵- حزب دموکرات کردستان ایران به ایده‌آل‌های حقوق بشر و صلح و دوستی میان خلق‌ها باورمند است و مخالف هر گونه تبعیض بر مبنای جایگاه

اجتماعی، رنگ، دین، مذهب، نژاد، اتنیک، جنسیت و... است.

۶- حزب دموکرات کوردستان ایران خود را حامی مبارزه‌ی خلق کورد در دیگر بخش‌های کوردستان می‌داند.

۷- حزب دموکرات کوردستان ایران معتقد است که با خلق‌های تحت ستم ایران سرنوشتی مشترک دارد و از جنبش آزادی‌خواهانه‌ی آنان جهت کسب حقوق ملی خویش حمایت می‌کند.

۸- حزب دموکرات کوردستان ایران بهره‌گیری از کلیه‌ی شیوه‌های مبارزه را برای ملت‌های تحت ستم، حق مشروعی می‌داند.

فصل دوم

مبانی اقلیم کوردستان - ایران

ماده‌ی دوم: تعریف اقلیم کوردستان - ایران

کوردستان ایران یکی از اقلیم‌هایی است که به شیوه‌ای توافقی به همراه دیگر اقلیم‌های تشکیل دهنده‌ی ایران، کشور فدرال ایران را تشکیل می‌دهند. اقلیم کوردستان یک ساختار ملی، دموکراتیک و کوردستانی است. به این مفهوم که:

- ۱- حاکمیت سیاسی دموکراتیکی است که از جانب توده‌های مردم در مورد آن تصمیم گرفته شده و طبق خواست و اراده‌ی مردم اداره می‌شود.
- ۲- نماد پایان دادن به ستم و فرودستی و مظهر حاکمیت ملی کورد در کوردستان ایران است.
- ۳- از حقوق کلیه‌ی اقلیت‌های ملی، اتنیک، زبانی و مذهبی کوردستان حراست خواهد کرد.
- ۴- در خارج از مرزهای اقلیم کوردستان در هر نقطه‌ای از ایران که اکثر ساکنان آن کورد بوده و خواستار حقوق ملی خود در چارچوب جغرافیایی خویش باشند، حکومت اقلیم کوردستان از آنها حمایت خواهد کرد و آنان را هم‌پیمان ملی و استراتژیک خود می‌داند.

ماده‌ی سوم: چارچوب جغرافیایی

چارچوب جغرافیایی اقلیم کوردستان همه‌ی خاک کوردستان ایران را در بر می‌گیرد و با توجه به عوامل جغرافیایی و تاریخی و طبق خواست اکثریت ساکنان هر منطقه‌ای تعیین می‌گردد.

ماده‌ی چهارم: نهادهای ملی

- ۱- اقلیم کوردستان دارای قانون اساسی، پرچم، سرود، جشن ملی و زبان رسمی خود می‌باشد.
- ۲- پرچم کوردستان در کنار پرچم دولت فدرال در ارگان‌های رسمی اقلیم کوردستان برافراشته می‌شود.

ماده‌ی پنجم: سیستم حاکمیت در اقلیم کوردستان - ایران

حاکمیت در اقلیم کوردستان که در قانون اساسی کوردستان نهاده‌ی خواهد شد، بر مبنای اصول کلی ذیل، تشکیل و اداره می‌گردد:

۱- قوای سه گانه به شیوه‌ی مستقیم یا غیر مستقیم توسط مردم و بدون تبعیض‌های اثنیکی، مذهبی، جنسیتی و جایگاه اجتماعی و... تشکیل می‌شود.

۲- انتخابات ارگان‌هایی که از سوی مردم برگزیده می‌شوند، از طریق رأی‌گیری عمومی و مخفی و مستقیم و با تأمین حقوق برابر برای انتخاب و کاندیداتوری برگزار می‌گردد.

۳- شهروندان در خصوص تصدی پست‌های حکومتی از فرصت یکسان برخوردار خواهند بود.

۴- اقلیم کوردستان مکانیسم ویژه‌ای را جهت مشارکت دادن گروه‌هایی که به شیوه‌ی طبیعی در اقلیت قرار دارند، در نظر خواهد گرفت.

ماده‌ی ششم: تفکیک قوا

در اقلیم کوردستان نهادهای قانون‌گذاری، اجرایی و قضایی مستقل از یکدیگر هستند:

۱- پارلمان کوردستان بالاترین ارگان قانون‌گذاری اقلیم کوردستان است.

۲- حکومت اقلیم کردستان از طریق پارلمان و با تصویب آن شرعیت خواهد یافت و در مقابل پارلمان پاسخگو خواهد بود.

۳- در اقلیم کردستان استقلال نهاد قضایی تضمین خواهد شد.

ماده‌ی هفتم: جدایی دین از حاکمیت سیاسی

۱- در اقلیم کردستان دین از حاکمیت سیاسی جداست.

۲- کلیه‌ی ساکنان کردستان در گزینش و تبلیغ ادیان و مذاهب و اجرای مناسک دینی خود آزاد هستند.

فصل سوم

همبستگی ملت‌ها در ایران فدرال

ماده‌ی هشتم: مبانی اتحاد ملت‌ها در ایران

۱- کلیه‌ی خلق‌های ایران بدون هیچ‌گونه تبعیض جنسیتی، دینی، مذهبی، ملی و نژادی در استقرار جمهوری فدرال ایران سهیم هستند و این اصل در قانون اساسی جمهوری فدرال گنجانده خواهد شد.

۲- سیستم جمهوری، دموکراتیک و فدرال در مدیریت می‌تواند متضمن همبستگی و هم‌پیمانی پایدار و استوارتر در میان ملت‌های ایران بوده و زمینه‌ساز

- همزیستی داوطلبانه و عادلانه در ایران آینده باشد.
- ۳- از دیدگاه حزب دموکرات کوردستان ایران اتحاد داوطلبانه‌ی میان ملت‌های ساکن ایران مشروط به اجرا و پایبندی به اصول ذیل می‌باشد:
- کثیرالمله بودن باید یکی از مبانی اصلی ساختار سیاسی سراسری باشد.
 - هر ملتی در پیوند با اداره‌ی امور ویژه و نیز امور اقلیم خود از طریق نمایندگان برگزیده‌ی خویش باید آزاد باشد.
 - کلیه‌ی ملت‌ها باید به شیوه‌ای عادلانه در اداره‌ی امور دولت فدرال سهیم باشند.
 - اصول مربوط به بازتاب اتحاد ملیت‌ها در ایران اجرایی گردد.

فصل چهارم

اقلیم کوردستان و دولت فدرال ایران

ماده‌ی نهم: زبان رسمی

- ۱- زبان کوردی، زبان رسمی ادارات اقلیم کوردستان است و در کلیه‌ی مقاطع تحصیلی از این زبان استفاده خواهد شد. در کنار زبان کوری، زبان مشترک دولت فدرال آموزش داده خواهد شد و برای مکاتبات اداری میان کوردستان و دیگر مناطق ایران و دولت فدرال و ادارات وابسته به دولت فدرال در

کردستان به کار گرفته می‌شود.

۲- تصمیم در مورد زبان مشترک جهت مکاتبات و روابط اداری میان اقلیم‌ها و دولت فدرال و نیز سیاست زبانی در سطح دولت فدرال، با توافق عمومی تشکل‌های ملی درون فدراسیون خواهد بود.

۳- به کلیه‌ی ساکنان غیرکرد در اقلیم کردستان برای ترویج فرهنگ خود کمک می‌شود و در مناطقی که بخش کثیری از ساکنانش را آنها تشکیل می‌دهند، برای آنان امکانات تحصیل به زبان مادری فراهم می‌گردد.

ماده‌ی دهم: تقسیم صلاحیت‌ها

۱- بجز مناسبات خارجی، ارتش فدرال، برنامه‌ریزی‌های بلندمدت اقتصادی و سیستم پولی که در صلاحیت دولت فدرال می‌باشد، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی در کلیه‌ی عرصه‌های دیگر در صلاحیت دستگاه‌های اداری اقلیم کردستان است.

۲- سیاست و برنامه‌های دولت فدرال با توجه به مصالح و خواست تشکل‌های فدراسیون و تلاش در جهت جبران تبعیضات گذشته علیه ملیت‌های تحت ستم ایران تعیین و به پیش برده خواهند شد. به ویژه:

- ارتش فدرال از لحاظ ترکیب نیرو و فرماندهی، نمادی از کثیرالمله و کثیرالاقلیم بودن ایران بوده و از لحاظ کارکرد نیز علیه مصالح مشروع ملیت‌های ایران عمل نخواهد کرد.

- سیاست خارجی دولت فدرال انعکاسی از موجودیت سیاسی و نهادی و منافع ملل و اعضای تشکیل‌دهنده‌ی ایران خواهند بود. اقلیم کوردستان و دیگر اقلیم‌ها با هماهنگی با دولت فدرال از حق برقراری و پیشبرد مناسبات خارجی خود در عرصه‌های مربوط به خود برخوردار خواهند بود.

ماده‌ی یازدهم: تأمین نظم و امنیت در کوردستان

۱- امر تأمین امنیت داخلی کوردستان بر عهده‌ی نیروی پیشمرگ و سایر ارگان‌های انتظامی اقلیم کوردستان است.

۲- وظیفه‌ی ارتش فدرال دفاع از مرزهای کشور است و در امور داخلی مداخله نخواهد کرد.

فصل پنجم

اصول و وظائف مهم اقلیم کوردستان-ایران

ماده‌ی دوازدهم: حقوق و آزادی‌های عمومی

۱- در کوردستان قانون حاکم است. کلیه‌ی آحاد جامعه در قانون و در مقابل قانون یکسانند.

۲- کلیه‌ی حقوق و آزادی‌های تصریح‌شده در منشورها و پیمان‌نامه‌های بین‌المللی مربوط به حقوق بشر (اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر، پیمان‌نامه‌های

سازمان ملل متحد در مورد حقوق مدنی و سیاسی و حقوق اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی) در قانون اساسی ایران و قوانین اقلیم کردستان به رسمیت شناخته می‌شوند. حکومت اقلیم کردستان در قبال پیاده کردن و برداشتن گام‌های مثبت در راستای حفظ و ترویج آنها مسئول است.

ماده‌ی سیزدهم: شکوفایی فرهنگی و بهداشتی

حکومت اقلیم کردستان:

۱- تحصیلات اجباری تا سن پانزده سالگی و تحصیلات رایگان تا پایان دوره‌ی متوسطه را تضمین می‌کند.

۲- در راستای ریشه‌کن کردن بی‌سوادی در کردستان اقدامات جدی انجام می‌دهد.

۳- در کلیه‌ی مقاطع تحصیلی و برای همه‌ی موارد آموزش و پرورش، امکان دسترسی افراد کم‌درآمد به تحصیل و فراگیری را فراهم خواهد ساخت.

۴- به رشد و شکوفایی فرهنگ در جامعه اهمیت داده و به محافل و مجامع و مراکز ادبی و هنری به ویژه در عرصه‌ی خدمت به زبان و ادبیات و فرهنگ کوردی کمک می‌کند.

۵- در برنامه‌های فرهنگی و آموزشی خود، جایگاه شایسته‌ای به مستلزمات پرورش و رشد کودکان و

جوانان اختصاص خواهد داد.

۶- اهمیت به پیشرفت زبان و ادبیات کوردی و حمایت از نویسندگان و هنرمندان و اندیشمندان کورد مشی همیشگی سیاست فرهنگی حکومت اقلیم کوردستان می‌باشد.

۷- حکومت اقلیم کوردستان در رابطه با روشنفکران و متخصصین سیاستی را در پیش خواهد گرفت که با دلگرمی و فداکاری به میهن خود خدمت کنند.

۸- حکومت اقلیم کوردستان در راستای ارتقاء سلامت تمام مردم تلاش خواهد کرد و شرایطی فراهم خواهد آورد که همه‌ی مردم کوردستان بتوانند از کمک‌های پزشکی و درمانی بهره‌مند گردند. حکومت اقلیم کوردستان در جهت تأسیس آسایشگاه، شیرخوارگاه و زایشگاه گام برخواهد داشت و به منظور سرپرستی معلولین و سالخورده‌گان بی‌خانمان و بی‌سرپرست مراکز و بنیادهای ویژه‌ای احداث خواهد کرد.

ماده‌ی چهاردهم: امنیت اقتصادی و اجتماعی

حکومت اقلیم کوردستان:

۱- درآمدهای عمومی را به شیوه‌ای تقسیم می‌کند که به ارتقاء سطح زندگی افراد کم‌درآمد یاری رساند.

۲- سیستم بهداشت عمومی را ارتقاء داده و از طریق

سیستم بیمه، تسهیلات لازم برای دسترسی مردم، به ویژه افراد بی‌بضاعت به خدمات پزشکی و درمانی را فراهم می‌سازد.

۳- خدمات و رسیدگی اجتماعی به ویژه برای بیکاران، معلولین، سالمندان و بی‌سرپرستان به منظور تأمین یک زندگی عادی را برعهده خواهد گرفت.

۴- امکان کار مناسب را برای همگان فراهم خواهد ساخت.

۵- قانون کار را به نحوی تصویب و اجرا خواهد کرد که استانداردهای بین‌المللی مربوط به حقوق کارگران و زحمتکش‌شان، به ویژه محدود کردن ساعات کار و ممنوعیت کار کودکان و مرخصی همراه با حقوق مادران را در بر گیرد.

۶- طرح‌های وسیع و همه‌جانبه‌ای را برای مبارزه علیه برخی ناهنجاری‌های اجتماعی نظیر اعتیاد و خشونت‌های اجتماعی تدوین و اجرا خواهد کرد.

۷- زن و مرد در خانواده و جامعه از حقوق برابر برخوردارند و برای کار مشابه دستمزد مشابه دریافت خواهند کرد.

ماده‌ی پانزدهم: توسعه‌ی اقتصادی

۱- پیشرفت اقتصادی از طریق یک برنامه‌ریزی علمی برعهده‌ی حکومت اقلیم کوردستان است.

۲- به منظور جبران عقب‌ماندگی اقتصادی که محصول ستم ملی است، باید تقسیم درآمد عمومی کشور از سوی دولت فدرال به نحوی انجام پذیرد که سهم ساکنان اقلیم کوردستان بر اساس میزان عقب‌ماندگی، بیشتر از میانگین درآمد سرانه‌ی کشور باشد.

۳- حکومت اقلیم کوردستان در راستای خارج ساختن کوردستان از عقب‌ماندگی اقتصادی و اقدام جهت صنعتی کردن آن تلاش خواهد کرد. به همین منظور هر دو بخش عمومی و خصوصی را به نحوی هماهنگ خواهد ساخت که موجب تشویق تولیدات داخلی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی و گسترش تجارت مستقیم اقلیم کوردستان و مدرنیزه کردن کشاورزی و احیای توریسم و استفاده‌ی کارشناسانه از منابع طبیعی و یافتن خلاقیت‌های اقتصادی ویژه‌ی جامعه‌ی کوردستان گردد.

۴- حکومت اقلیم کوردستان در راستای توسعه‌ی تجارت داخلی و گسترش کسب و کار و صنعت در کوردستان تلاش خواهد کرد.

۵- ساعات رسمی کار در هفته نباید بیش از ۴۰ ساعت

باشد. کارگرانی که به کارهای سخت مشغولند، باید ساعات کاری کمتری داشته باشند. حداقل دستمزد کارگران طبق هزینه‌های زندگی تعیین خواهد شد و با بالا رفتن هزینه‌های زندگی افزایش خواهد یافت. کارگران در مقابل سوانح کاری، بیماری، ازکارافتادگی، بیکاری و پیری بیمه خواهند شد. کودکانی که کمتر از پانزده سال سن دارند نباید به کار گرفته شوند. به منظور کاهش و سپس ریشه‌کن کردن بیکاری باید شرایط اقتصادی و اجتماعی لازم فراهم گردد. ۶- حکومت اقلیم کردستان توجه ویژه‌ای به دامداری خواهد داشت. مراتع طبق شروط مناسب به دامداران سپرده شده و راه‌های درست و علمی دامداری را به آنان خواهد آموخت.

۷- سیاست مالکیت اراضی را به نحوی تنظیم خواهد کرد که هم منافع کشاورزان و هم ملزومات پیشرفت کشاورزی و دامداری را فراهم سازد.

ماده‌ی شانزدهم: سوسیالیسم دموکراتیک

حزب دموکرات کردستان ایران به سوسیالیسم دموکراتیک اعتقاد دارد و خواهان آن است که حکومت اقلیم کردستان در برنامه و اداره‌ی کشور در آینده با توجه به ارزش‌های سوسیالیسم دموکراتیک، پایه‌های یک جامعه‌ی از لحاظ اقتصادی آزاد و پیشرفته و از نظر اجتماعی امن و

عادلانه را پی‌ریزی نماید. در این جامعه که از ارزش‌های سوسیالیسم دموکراتیک پیروی خواهد شد:

۱- هدف اصلی، مصالح عمومی مردم است.

۲- جوهر دموکراتیک این سیستم در این امر نهفته است که تکوین آن طی یک پروسه‌ی رفرم به شیوه‌ای دموکراتیک و با شرکت کلیه‌ی اقشار و طبقات جامعه انجام خواهد گرفت.

۳- جوهر عادلانه‌ی سوسیالیسم دموکراتیک از این امر ناشی می‌شود که تلاش می‌شود شکاف اقتصادی و اجتماعی میان طبقات کاهش داده شده و به استقرار یک توازن نسبی میان اقشار و طبقات جامعه کمک شود.

۴- سیستم بازار آزاد تحت نظارت حاکمیت سیاسی و دموکراتیک مردم خواهد بود.

۵- سیاست حکومت در رابطه با بخش عمومی و بخش خصوصی بر اساس لزوم تطبیق با شرایط ویژه‌ی کشور و رعایت مصالح ملی تعیین خواهد شد.

ماده‌ی هفدهم: تساوی زن و مرد

۱- حکومت اقلیم کوردستان با توجه به مفاد پیمان بین‌المللی امحاء هرگونه تبعیض علیه زنان، تأمین برابری زن و مرد در میان خانواده و جامعه و در

عرصه‌ی کار و حاکمیت و به طور کلی در کلیه‌ی زمینه‌های زندگی سیاسی و اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی را وظیفه‌ی مهم خود دانسته و برنامه‌های کاملی را در این ارتباط تدوین و اجرا خواهد کرد.

۲- بهره‌گیری از مکانیسم‌های تعیین نسبت ویژه در انتخابات مجلس و تعیین نسبت مناسبی در پست‌های اداری برای زنان از جمله راه‌های نیل به این هدف خواهد بود.

ماده‌ی هجدهم: جامعه‌ی مدنی

اقلیم کردستان شکوفایی جامعه‌ی مدنی در کردستان را به عنوان یکی از ابزارهای توسعه و نظارت بر حکمرانی بهینه در هر دو عرصه‌ی مشارکت سیاسی و شکوفایی انسانی مورد توجه قرار خواهد داد. به همین دلیل به رشد مؤسسات جامعه‌ی مدنی یاری خواهد رساند و در ترویج و فرهنگ‌سازی و از بین بردن هر گونه تعصب سیاسی و اجتماعی به آنها اتکاء خواهد کرد.

ماده‌ی نوزدهم: محیط زیست

۱- حفاظت از طبیعت کردستان، به عنوان یک سرمایه‌ی ملی از وظائف حکومت اقلیم کردستان است.

۲- حفاظت از محیط زیست، منابع طبیعی، جنگل‌ها، دریاچه‌ها و حیوانات به ویژه حیوانات شکاری

نظیر پرندگان، چارپایان و ماهیان از جمله وظائف حکومت اقلیم کوردستان است. به همین دلیل باید از شکار بی‌رویه‌ی حیوانات ممانعت به عمل آمده و در انتخاب نوع و محل صنایع جدید و احداث جاده و خطوط آهن ضروری است محیط زیست در اولویت بوده و سیمای طبیعت مخدوش نگردد.

۳- حکومت اقلیم کوردستان ارزش کاملی به توسعه‌ی صنعت توریسم خواهد داد و از بناها و اماکن باستانی حراست خواهد کرد.

۴- حکومت اقلیم کوردستان در هر پروژه‌ای که بر محیط زیست تأثیر داشته باشد، به خصوص در عرصه‌ی توسعه و تولید، جنبه‌ی حفاظت از محیط زیست را به عنوان یک پارامتر اساسی مورد توجه قرار خواهد داد.

فصل ششم

سیاست در رابطه با دیگر بخش‌های کوردستان

ماده‌ی بیستم: موضع حکومت اقلیم کوردستان در

رابطه با سایر بخش‌های کوردستان

حکومت اقلیم کوردستان:

۱- خلق کورد در کلیه‌ی بخش‌های کوردستان و کوردها در هر کجا که باشند را به عنوان آحاد یک ملت می‌شناسد.

۲- حامی مبارزه‌ی مشروع ملت کورد در سایر بخش‌های کوردستان در جهت تأمین حقوق و آزادی‌های ملی است.

۳- بر اساس قانون به کوردهایی که به دلیل مبارزه‌ی آزادی‌خواهانه در سایر بخش‌های کوردستان در معرض خطر قرار گرفته و مجبور به ترک میهن می‌شوند، پناهندگی سیاسی اعطا می‌کند.

۴- با بخش‌هایی از کوردستان که به تأمین حقوق ملی خویش نائل آمده‌اند، روابط سیاسی، بازرگانی، فرهنگی و علمی رسمی برقرار می‌سازد.

اساسنامه‌ی حزب دموکرات کوردستان ایران

فصل اول: هویت حزب

ماده‌ی اول:

نام حزب، «حزب دموکرات کردستان ایران» است.

ماده‌ی دوم:

حزب دموکرات حزبی آزادی‌خواه ملی و دموکرات است که میهن‌دوستان و آزادی‌خواهان شرق کردستان را به منظور تحقق آرمان‌هایشان در صفوف خود گردهم می‌آورد.

نام حزب در سطح بین‌المللی عبارتست از:

Democratic Party of Iranian Kurdistan (PDKI)

ماده‌ی سوم:

حزب دموکرات کردستان ایران به پلورالیسم و جدایی دین از حاکمیت سیاسی اعتقاد دارد.

ماده‌ی چهارم:

آرم حزب دموکرات کردستان ایران تشکیل شده است از:

دایره‌ای به رنگ آبی که در سمت راست آن یک خوشه‌ی گندم به رنگ زرد و در سمت چپ یک چرخ دنده‌ی صنعتی با رنگ سفید که هفت دنده دارد نقش بسته است و در مرکز دایره یک خورشید

می‌درخشد و یک کوه به رنگ سبز در آن به چشم می‌خورد. در قسمت زیرین آرم و میان خوشه‌ی گندم و چرخ دنده‌ی صنعتی، زمینه‌ی قرمزی وجود دارد که یک کتاب سفید در آن جای گرفته و در زیر آن ۱۳۲۴ نوشته شده که اشاره‌ای است به سال تأسیس حزب دموکرات کوردستان ایران.

تبصره: در کار و فعالیت حزب در سطح بین‌المللی و خارجی به جای ۱۳۲۴ خورشیدی، ۱۹۴۵ میلادی درج گردیده و در زیر آرم نیز PDKI نوشته می‌شود.

فصل دوم

عضویت در حزب

ماده‌ی پنجم: شرایط عضویت

کلیه‌ی ساکنان کوردستان ایران و هر کوردی در ایران می‌توانند به عضویت حزب دموکرات کوردستان ایران درآیند، مشروط بر اینکه:

- ۱- سن متقاضی کمتر از ۱۸ سال نباشد.
- ۲- برنامه و اساسنامه‌ی حزب را بپذیرد.
- ۳- فردی خوشنام و میهن‌دوست باشد.

ماده‌ی ششم: نحوه‌ی پذیرش اعضاء

برای آنکه فردی به عضویت حزب پذیرفته شود باید:

- ۱- دو نفر از اعضاء حزب او را معرفی کنند.
 - ۲- حداقل شش ماه دوره‌ی آزمایشی را بگذرانند.
 - ۳- عضو حزب و یا سازمان سیاسی دیگر کورد و ایرانی نباشد.
 - ۴- در یک ارگان تشکیلاتی فعالیت داشته باشد.
- تبصره: کوردهای ساکن خارج از کشور (اروپا، آمریکا و...) که عضو حزب هستند، می‌توانند عضو احزاب و سازمان‌های مترقی و دموکراتیک این کشورها باشند، مشروط بر اینکه اهداف این احزاب با پرنسپ‌ها و مصوبات حزب مغایرت نداشته باشد.

فصل سوم: وظائف و حقوق اعضاء

ماده‌ی هفتم: وظائف اعضای حزب

- عضو حزب مؤظف است:
- ۱- برای تحقق بخشیدن به اهداف حزب که در برنامه مندرج است، کوشا باشد.
 - ۲- در راستای دفاع از وحدت سیاسی و تشکیلاتی حزب تلاش کند.
 - ۳- طبق اساسنامه از اصول حزب پیروی کند.
 - ۴- در یکی از ارگان‌های حزب فعالیت داشته و در

جلسات مربوطه مشارکت نماید.

۵- حافظ اسرار حزب باشد.

۶- بکوشد سطح آگاهی و اطلاعات سیاسی خود را ارتقاء دهد.

۷- سیاست حزب را به میان توده‌های مردم برده و روابط خود را با آنها تحکیم بخشد و از نظرات و تجربیات آنها بهره گیرد.

۸- حق عضویت بپردازد.

۹- به مصوبات حزبی و سازمانی عمل کرده و به ارگان‌های مربوطه گزارش دهد.

تبصره: افرادی که از سیاست‌های حزب حمایت کرده ولی وظائف عضویت حزب را به جای نمی‌آورند، به عنوان هوادار تشکیلاتی حزب شناخته می‌شوند.

ماده‌ی هشتم: حقوق اعضاء حزب

عضو حزب حق دارد که:

۱- به عضویت یا به عنوان مسئول هر یک از ارگان‌های حزب برگزیده یا منصوب گردد.

۲- در درون حزب و در جلسات مربوطه می‌تواند به صراحت هر عضو یا ارگانی را مورد انتقاد قرار دهد.

۳- از طریق تشکیلاتی انتقادات، پیشنهادات، سؤالات و نقطه‌نظرات خود را با همه‌ی ارگان‌های حزبی در میان گذاشته و پاسخ دریافت دارد.

- ۴- در درون حزب سیاست‌های حزب را مورد پرسش قرار داده و پیشنهاد تغییر آنها را ارائه دهد.
- ۵- شکایت خود را از هر ارگانی با ارگان بالاتر در میان گذارده و پاسخ دریافت نماید.
- ۶- در هر یک از جلسات ارگان مربوطه که بخواهد کار و فعالیت حزبی و سیاسی وی را ارزیابی کرده و درباره‌ی آن تصمیم‌گیری نماید، شرکت کند.
- ۷- طبق شروط و موازین تعیین‌شده از حق انتخاب و کاندیداتوری برخوردار خواهد بود.

ماده‌ی نهم: دیسپلین اعضا

- ۱- اعضای که وظائف خود را به انجام نمی‌رسانند یا برخلاف اساسنامه‌ی حزب رفتار می‌کنند یا مرتکب عملی می‌گردند که اعتبار و سامان مادی و معنوی حزب را خدشه‌دار می‌نمایند، متناسب با تخلف مرتکب‌شده تنبیه می‌گردند. تنبیهات حزب عبارتند از:

تذکر شفاهی

تذکر کتبی

خلع مسئولیت

تعلیق عضویت

لغو حق عضویت در حزب

- ۲- تنبیهات حزبی از سوی سازمان حزبی مربوط به

هر یک از اعضاء و با اکثریت آراء تعیین می‌گردد.

۳- هدف از تنبیه حزبی راهنمایی کردن عضو است و صرفاً زمانی عضوی تنبیه می‌گردد که راه‌های دیگر از قبیل انتقاد و راهنمایی در تصحیح رفتار وی بلااثر بوده باشد.

۴- عضو اخراجی این حق را دارد که از ارگان بالاتر درخواست تجدیدنظر کرده و حتی می‌تواند چنین درخواستی را به کنگره نیز تقدیم نماید.

۵- حداکثر مدت تعلیق عضویت یک سال است. سابقه‌ی حزبی عضو تعلیق شده پس از پایان مدت تعلیق، در نظر گرفته خواهد شد و طبق نظر ارگان مربوطه به وی مسئولیت سپرده می‌شود.

۶- به منظور تشویق اعضاء حزب و نیز ارج نهادن به کار و تلاش اعضاء فعال و جهت اجرای بهینه‌ی اصول حزبی، لازم است غیر از تنبیه برای اعضاء، تشویق و تقدیر نیز وجود داشته باشد. لذا ارگان‌های مربوطه باید تقدیر و تشویق اعضاء فعال و موفق را نیز به مرحله‌ی اجرا درآورند.

فصل چهارم

ساختار تشکیلاتی حزب

ماده‌ی دهم: ساختار و کار ارگان‌های حزب

۱- اصول بنیادین سازماندهی ساختار حزب به ترتیب زیر است:

- کلیه‌ی ارگان‌های حزب از پایین به بالا انتخاب می‌شوند.

- ارگان‌های حزب گزارش کار خود را به شیوه‌ای منظم هم به آن بخش از اعضاء حزب که آنها را برگزیده‌اند و هم به ارگان مافوق خود گزارش می‌دهند.

- تصمیمات اتخاذ شده توسط ارگان مافوق از سوی ارگان پایین‌تر به اجرا درمی‌آیند.

- در داخل حزب برای کلیه‌ی اعضاء، بدون هیچگونه تفاوتی، یک نوع دیسیپلین وجود دارد.

- در ارگان‌های حزب اتخاذ تصمیمات به شیوه‌ی جمعی و با اکثریت آراء انجام می‌پذیرد.

- فردپرستی و دیکتاتوری در هیچ یک از مراتب تشکیلاتی مجاز نبوده و در مورد آن پیگرد لازم صورت می‌گیرد.

- اطلاعات لازم درباره‌ی تحولات و مسائل مربوط به عرصه‌های تشکیلاتی، روابط حزب و مسائل

سیاسی، به شیوه‌ی سیستماتیک در داخل حزب اعلام می‌گردد.

- توازن میان حقوق اعضاء ارگان به شیوه‌ای تنظیم می‌گردد که نه ابتکار عمل و آزادی فرد پایمال شود و نه چارچوب ارگان مختل گردد.

ماده‌ی یازدهم: تشکلات حزبی

۱- مبنای تشکیلات حزب، حوزه‌ی حزبی است و تعداد اعضاء هر حوزه نباید از سه نفر کمتر باشد.

۲- تشکلات حزبی از طریق کمیته‌ی روستا، محله، شهر، منطقه، شهرستان و مرکز اداره می‌شوند.

۳- وظائف حوزه‌ها و کمیته‌ها ترویج و تبلیغ سیاست حزب در میان توده‌های مردم و اجرای تصمیمات کمیته‌ی مرکزی و ارگان‌های مسئول مربوطه و اداره‌ی امور حزب است.

۴- هر کمیته‌ی تشکیلاتی از سوی اعضاء آن یا نمایندگان آنها انتخاب می‌شود.

۵- بالاترین ارگان هر یک از تشکلات حزبی کنفرانس آن می‌باشد که هر دو سال یک بار با شرکت اعضاء حزبی تشکیلات مربوطه یا نمایندگان آنان برگزار می‌شود.

۶- تشکلات حزبی در حوزه‌ی فعالیت خویش می‌توانند دارای برنامه و پروژه‌ی کاری ویژه‌ی خود باشند.

تبصره:

- در شرایط ویژه، کمیته‌ی مرکزی می‌تواند شیوه‌های دیگری را برای سازماندهی حزب به تصویب برساند.
- تشکلات حزبی در خارج از کردستان طبق آیین‌نامه‌ی ویژه و مناسبی که به تصویب کمیته‌ی مرکزی رسیده باشد، اداره می‌شوند.
- سازمان‌های صنفی و ویژه‌ی وابسته به حزب، بخشی از قواره‌ی کار سازمانی حزب هستند که طبق آیین‌نامه ویژه‌ی این سازمان‌ها، شیوه‌ی فعالیت‌شان به موازات حزب از سوی کمیته‌ی مرکزی تعیین می‌گردد.

فصل پنجم

ارگان‌های رهبری حزب

ماده‌ی دوازدهم: کنگره‌ی حزب

- کنگره بالاترین ارگان حزب است.
- کنگره هر دو سال یک بار با حضور اعضاء اصلی و علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی و نمایندگان منتخب کنفرانس‌های اعضاء حزب برگزار می‌گردد.
- نسبت اعضاء منتخب در کنفرانس‌ها برای شرکت در کنگره باید بیش از شمار اعضایی باشد که

مستقیماً با حق رأی در کنگره حضور می‌یابند.
وظائف و اختیارات کنگره:

- مشی سیاسی و استراتژیک حزب را تعیین می‌کند.
 - گزارش کمیته‌ی مرکزی را ارزیابی نموده و پس از اعمال ملاحظات لازم و گنجاندن نقطه‌نظرات شرکت‌کنندگان در کنگره، به تصویب می‌رساند.
 - برنامه و اساسنامه‌ی حزب را تصویب می‌کند و در صورت لزوم مورد بازنگری قرار می‌دهد.
 - اعضاء اصلی و علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی را از میان اعضاء کنگره انتخاب می‌نماید.
- تبصره:

- کمیته‌ی مرکزی می‌تواند حداکثر به تعداد یک چهارم اعضاء اصلی خود، از اعضاء حزب را مستقیماً و با داشتن حق رأی به کنگره دعوت کند.
- افرادی که از این حق کمیته‌ی مرکزی برخوردار می‌گردند، نباید در انتخابات هیچ کدام از کنفرانس‌های تدارکاتی کنگره شرکت داشته باشند.
- نسبت نمایندگان هر حوزه‌ی حزبی جهت شرکت در کنگره بر مبنای تعداد نمایندگان آن تعیین می‌گردد، مشروط بر اینکه دست‌کم دوسوم اعضاء آن حوزه در کنفرانس پیش از کنگره شرکت نمایند. در غیر این صورت، تعداد شرکت‌کنندگان در کنفرانس مبنا قرار خواهد گرفت.

- رهبری منتخب کنگره در نخستین جلسه‌ی خویش یکی از اعضاء خود را به عنوان دبیرکل انتخاب کرده و به شرکت کنندگان در کنگره معرفی می‌کند.

معیار کاندیداتوری اعضاء رهبری

افرادی می‌توانند به عضویت اصلی یا علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی انتخاب شوند که:

- پنج سال سابقه‌ی عضویت فعال در تشکلات حزبی را دارا باشند.

- قادر به تحلیل موضوعات سیاسی و سخنوری و نگارش باشند.

- از توانمندی اداره‌ی یک ارگان مستقل حزبی برخوردار باشند.

- حاضر به قبول مسئولیت باشند.

ماده سیزدهم: وظائف و صلاحیت‌های کمیته‌ی مرکزی

۱- در فاصله‌ی میان دو کنگره، کمیته‌ی مرکزی بالاترین ارگان حزب است و امور حزبی را اداره می‌کند.

۲- وظائف و صلاحیت‌های کمیته‌ی مرکزی به شرح زیر است:

- دبیرکل حزب، هیأت اجرایی و جانشین دبیرکل را انتخاب می‌کند.

- مسئول نظارت و تصمیم‌گیری در مورد سیاست

- کلان حزب در چارچوب مصوبات کنگره است.
- مسئول درآمدها و هزینه‌های حزب بوده و میزان حق عضویت اعضاء حزب را تعیین می‌نماید.
- دست‌کم هر سال چهار بار تشکیل جلسه می‌دهد.
- اعضاء علی‌البدل در جلسات کمیته‌ی مرکزی شرکت می‌کنند و دارای رأی مشورتی می‌باشند.
- تمهیدات لازم جهت برگزاری کنگره و شیوه‌ی انتخاب کمیته‌ی مرکزی را به تصویب می‌رساند.
- مسئول تصویب شیوه‌ی انعقاد هم‌پیمانی و همکاری با احزاب و نیروهای سیاسی است.
- مسئول تقسیم کار میان اعضاء کمیته‌ی مرکزی و در عین حال پاسخگو کردن اعضاء کمیته‌ی مرکزی است.
- مسئول تدوین آیین‌نامه‌ی ارگان‌های حزبی و نظارت بر نحوه‌ی اجرای آنها است.
- تشکیل یا انحلال هر نهاد حزبی با پیشنهاد هیئت اجرایی و تصویب کمیته‌ی مرکزی صورت می‌گیرد.
- جلسات کمیته‌ی مرکزی با شرکت دست‌کم دوسوم اعضاء اصلی رسمیت خواهند یافت.
- مصوبات جلسه‌ی کمیته‌ی مرکزی هنگامی قطعیت خواهند یافت که بیش از نیمی از کلیه‌ی اعضاء

اصلی یا دوسوم اعضاء اصلی حاضر در جلسه به آنها رأی داده باشند.

- کمیته‌ی مرکزی مؤظف است امورات دبیرکل و هیئت اجرایی را مورد بازخواست قرار دهد.

- در صورت ضرورت ترمیم کمیته‌ی مرکزی، این امر با انتخاب یک یا چند تن از اعضاء علی‌البدل به سمت عضویت اصلی کمیته‌ی مرکزی انجام می‌پذیرد.

- اگر یکی از اعضاء رهبری مرکتب اشتباه یا اقدامی شود که به اعتبار حزب و رهبری خدشه وارد آورد، کمیته‌ی مرکزی حق دارد عنوان رهبری را از آن شخص پس بگیرد.

ماده‌ی چهاردهم: کنفرانس عمومی حزب

۱- کنفرانس عمومی حزب زمانی برگزار می‌گردد که:

- امکان برگزاری کنگره وجود نداشته باشد.

- مشکلاتی پیش آمده باشد که کمیته‌ی مرکزی قادر به حل آنها نباشد.

۲- در چنین شرایطی کنفرانس عمومی از صلاحیت کنگره برخوردار است.

۳- راهکار برگزاری کنفرانس عمومی حزب را کمیته‌ی مرکزی مشخص می‌سازد.

۴- کنفرانس عمومی از اعضاء اصلی و علی‌البدل

کمیته‌ی مرکزی و نمایندگان مراکز اداری تشکیل می‌گردد.

۵- شمار نمایندگان شرکت کننده در کنفرانس عمومی حزب از سوی کمیته‌ی مرکزی تعیین می‌گردد، مشروط بر اینکه نمایندگان منتخب از تعداد اعضاء اصلی و علی‌البدل کمیته‌ی مرکزی و آنهایی که مستقیماً و با دارا بودن حق رأی در کنفرانس عمومی شرکت می‌کنند، بیشتر باشد.

ماده‌ی پانزدهم: هیأت اجرایی

۱- هیأت اجرایی حزب از دبیرکل و شماری از اعضاء کمیته‌ی مرکزی تشکیل می‌شود که کمیته‌ی مرکزی در مورد آن تصمیم گرفته و انتخاب می‌کند.

۲- شمار اعضاء هیأت اجرایی از سوی دبیرکل حزب به کمیته‌ی مرکزی پیشنهاد گردیده و به رأی گذارده می‌شود. به هنگام رد صلاحیت هرکدام از کاندیداهای پیشنهادی، دبیرکل حق دارد جهت پرکردن این پست کاری، فرد دیگری را به منظور تصویب به کمیته‌ی مرکزی معرفی نماید.

۳- وظائف هیأت اجرایی عبارتند از:

- در حد فاصل زمانی دو جلسه‌ی کمیته‌ی مرکزی مسئول اجرای تصمیمات کمیته‌ی مرکزی حزب است.

- در چارچوب سیاست کلی حزب مواضع و دیدگاه‌های حزب را تبیین و اعلام می‌کند.
- عملکرد مراکز کاری را در جلسات خود ارزیابی کرده و تصمیمات مقتضی را اتخاذ خواهد کرد.
- جلسات خود را در حد لزوم تشکیل داده و گزارش فعالیت خود را به کمیته‌ی مرکزی ارائه خواهد کرد.
- تشکیل و یا انحلال یک ارگان با پیشنهاد هیأت اجرایی و تصویب کمیته‌ی مرکزی خواهد بود.
- هیأت اجرایی مسئول اداره، اموال منقول و غیرمنقول حزب است و طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب کمیته‌ی مرکزی می‌رسد، راهکارهای این اداره را مشخص می‌کند.

تبصره:

- ۱- افرادی می‌توانند از سوی دبیرکل جهت عضویت در هیأت اجرایی به کمیته‌ی مرکزی پیشنهاد شده و رأی اعتماد بگیرند که:
 - دست‌کم دو دوره عضو کمیته‌ی مرکزی بوده باشند.
 - قادر به اداره‌ی یکی از ارگان‌های حزبی باشند.
 - بر برنامه و اساسنامه‌ی حزب اشراف کامل داشته و قادر به تحلیل مسائل سیاسی باشند.
- ۲- مسائلی که به کل حزب مربوط هستند باید در کمیته‌ی مرکزی مورد بحث و تصمیم‌گیری قرار گیرند.

۳- تصمیمات مربوط به هر مرکز کاری، لازم است با حضور مسئول آن مرکز مورد بحث و تصمیم‌گیری قرار گیرد.

ماده‌ی شانزدهم: دبیرکل حزب

- فردی می‌تواند در پست دبیرکلی حزب جای گیرد که:
- دو دوره عضو هیأت اجرایی، یا سه دوره عضو کمیته‌ی مرکزی بوده باشد.
 - توانایی بیان سیاست و مواضع حزب را داشته باشد.
 - به کار جمعی اعتقاد داشته باشد.
 - به هنگام لزوم قادر به تصمیم‌گیری باشد.
- ۱- وظائف دبیرکل حزب:
- سخنگوی رسمی حزب است و در عین حال می‌تواند با تصویب هیأت اجرایی فردی را به عنوان سخنگوی رسمی حزب معرفی نماید.
 - مسئول روابط کلی حزب است.
 - مسئول ایجاد هماهنگی میان ارگان‌ها و مراکز مدیریتی حزب است.
 - در راستای حفظ وحدت تشکیلاتی صفوف حزب تلاش می‌کند.
- ۲- دبیرکل با همکاری جانشین دبیرکل وظائف خود را به انجام رسانده و در غیاب دبیرکل، جانشین وی به این وظائف عمل خواهد کرد.

ماده‌ی هفدهم: ارگان پژوهش و برنامه‌ریزی سیاسی

۱- ارگان پژوهش و برنامه‌ریزی از اعضاء کمیته‌ی مرکزی و افراد آگاه به سیاست‌های حزب تشکیل می‌شود.

- مسئول این ارگان عضو هیأت اجرایی است.

۲- وظیفه و صلاحیت این ارگان به شیوه‌ی زیر است:

- در خصوص تحولات جهان، منطقه، ایران و کوردستان اطلاعات گردآوری می‌کند و پس از مطالعه و تجزیه و تحلیل موضوعات و رویدادها، نحوه‌ی نگرش و موضع حزب را به رهبری ارائه می‌دهد. کلیه‌ی موضوعات پیشنهاد شده‌ی این ارگان به رهبری حزب در چارچوب مصوبات کنگره خواهند بود.

- در خصوص مناسبت‌ها و مسائل ویژه که لازم است حزب در مورد آنها موضعگیری نماید، این ارگان موضوع مربوطه را با هیأت اجرایی بررسی می‌نماید و اگر ضرورت دانسته شد، رهبری حزب در مورد آن بیانیه یا اطلاعیه‌ی رسمی صادر خواهد کرد.

- آیین‌نامه‌ی کاری ارگان‌ها و مراکز کاری حزب را با هماهنگی با ارگان‌ها بررسی کرده و آنها را جهت تصویب به رهبری حزب ارائه خواهد داد.

- دستور کار مراکزکاری و ارگان‌های حزب را بررسی کرده و نقطه‌نظرات خود را به رهبری حزب ارائه خواهد داد.

- ارزیابی خود را در مورد سیاست تبلیغاتی و رسانه‌ای حزب به کمیته‌ی مرکزی حزب ارائه می‌دهد.

ماده‌ی هجدهم: مراکز کاری حزب

۱- مراکزکاری حزب طبق تشخیص و تصویب کمیته‌ی مرکزی تعیین می‌گردند.

۲- این مراکز طبق استراتژی بلندمدت و برنامه‌ی کاری سالانه و چند ساله‌ی خود که در کمیته‌ی مرکزی به تصویب می‌رسند، فعالیت می‌کنند.

۳- هرکدام از این مراکز در چارچوب آیین‌نامه‌ی مربوطه در پیشبرد استراتژی و اجرای برنامه‌ی کاری و تصمیمات کاری روزانه‌ی خود مستقل می‌باشند.

فصل ششم

درآمد حزب

ماده‌ی نوزدهم: منابع مالی حزب

منابع مالی حزب عبارتند از:

- ۱- حق عضویت اعضاء حزب.
- ۲- کمک‌های مالی اعضاء، هواداران و دوستان حزب.
- ۳- درآمدهای حاصله از پروژه‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها.
- ۴- آبونمان تشکلات حزبی.

فصل هفتم

چند پرنسیپ کلی

- مکانیسم کار و فعالیت و جلسات و کنفرانس‌های حزب به شیوه‌ی سیستماتیک و طرح و برنامه‌ی مدون به پیش برده می‌شود. کل تشکیلات و ارگان‌ها و کارگروه‌های حزب دارای طرح و برنامه‌ی کاری مدون و مختص به خود بوده و بر مبنای آنها عمل خواهند کرد.

- به منظور ارج نهادن به نقش زنان در صفوف حزب، باید اهمیت بسیاری به تعلیم و آموزش آنها داده شود تا فرصت توانمندسازی لازم برای آنان جهت اداره‌ی امور در بخش‌های گوناگون فعالیت‌های حزبی فراهم آید. همچنین باید مکانیسم مناسبی به منظور شرکت زنان در رهبری حزب و دیگر ارگان‌های مدیریتی حزب مورد توجه قرار گرفته و از پرنسیپ «تبعیض مثبت» نیز استفاده شود.

- در درون حزب، ضمن اهمیت دادن به شخصیت اعضاء حزب و محترم شمردن حقوق آنان، همه مؤظف به حفظ دیسپلین و انسجام هستند و هرگونه اقدامی که به نظم داخلی زیان برساند، از سوی هرکس و در هر رتبه‌ی تشکیلاتی که باشد، مستوجب بازخواست خواهد بود.

حزب دموکرات کوردستان بر شاکله و تاریخ جمعیت ژ-ک، در روز ۲۵ مرداد سال ۱۳۲۴ خورشیدی مطابق با ۱۶ اوت ۱۹۴۵ میلادی، به رهبری پیشوا قاضی محمد تأسیس شد. حزب دموکرات کوردستان طی مدت هشت دهه حیات خویش برگ‌های زرین بسیاری را در تاریخ ملی کورد به ثبت رسانده است. پیروزی‌های بزرگ فراوانی کسب کرده و متحمل شکست و ناکامی نیز شده است. علاوه بر تأسیس جمهوری کوردستان که نقطه‌ی اوج پیروزی این حزب و به طور کلی جنبش آزادی‌خواهانه‌ی کورد به شمار می‌رود، این حزب جنبش شکوهمند سال‌های ۱۳۴۷-۴۶ را بر پا نموده، چند بار در رقابت‌های انتخاباتی خود را محک زده و هربار به موفقیت دست یافته است و سرانجام بیش از چهار دهه، مبارزه‌ی قهرمانانه‌ای را علیه دیکتاتوری و استبداد جمهوری اسلامی به پیش برده است.

www.kurdistanmedia.com

حزب دموکرات کوردستان بر شاکله و تاریخ
جمعیت ژ - ک، در روز ۲۵ مرداد سال ۱۳۲۴
خورشیدی مطابق با ۱۶ اوت ۱۹۴۵ میلادی، به
رهبری پیشوا قاضی محمد تأسیس شد. حزب
دموکرات کوردستان طی مدت هشت دهه حیات
خویش برگ‌های زرین بسیاری را در تاریخ ملی
کورد به ثبت رسانده است.

مرکزی رسانه‌های حزب دموکرات کوردستان ایران